

SZÁJTÁTVÁ

Hármasban

Valaki azt mondja beszélgetés közben: hiszen hát meg az 6 apja is szerb volt. Az apja még igen, 6 már nem? Ingattja a fejét; 6 már nem. Mert édesapja, az még igen. Mert először is: tudott szerbül. Másodszor: szernyi szokást ismert, tartott meg a valamikor ide települt szerbek kulturális kincséből, mindennapos életéből. Harmadszor: édesapja még vissza-visszajárt az elszármaztatott földre, az egyre távolabbiak tünő rokonokhoz, ismerősökhöz. 6 meg ezt se, azt se... S a lehetséges okok egyike: tudja — mondja az érintett —, én német leányt vettem feleségül... Hozzátehetjük: negyvenhat esztendeje. Amikor bizony nem volt általános az ilyen házasság.

Csodánkán vagyunk, a megye három olyan települése közül az egyikén, ahol kölcsönös bekesztést adnak egymásnak németek, szerbek, szlovákok és magyarok, ahol tehát három nemzetiség él együtt a magyar lakossággal. Ráírta ez a hármas! A megyében még Szentendrén és Budakalászon találkozhattunk vele, holott a nemzetiségek által lakott településeknél a száma a megyében felette van a hatvannak.

Ami ritkaság, az egyben példa is lehet, egy esetleges modellje annak, nem a különbségek számotartása a fontos, hanem éppen az, ami közös a népben, a múltban, s ami az lehet a holnapban is. Szájatvá tapaszthatja viszont a hírlapíró, hogy miközben szinte semmi gond nincsen a különböző származású nemzetiségi lakosok egymás közötti kapcsolatával a jelenben, elhalványul a múlt: a sajátos, nemzetiségi értékeket alkotó kincsek elvesztik fényüket, fontosságukat, gyakran éppen azért, mert a család bekeverül nem szeretné megőrizni a másik esetleges érzékenységét. A tapintat azután összetartó, a kényelmezzéssel, olykor a tenetörődséggel, s a végeredmény sajnos vesztés, eltűnése annak, ami közös kincs lenne szerbeknek, szlovákoknak, németeknek és a — magyaroknak is.

MOTTO

A MEGYEI TANÁCS V. B. ÜLÉSE

Megoldást csak a bérreform nyújthat

Nincs még egy társadalmi csoport, amelynek élet- és munkakörülményei, bérezése annyit lett volna napirenden, mint a pedagógusoké. Ők követelik a leghangosabban — egyébként jogosan —, helyzetük mielőbbi és hathatós rendezését, ellenkező esetben munkabeszűntetést helyeztek kilátásba Pest megye több településén is. Aztán mindig felülkerekedett a józan ész, a felelősség- és hivatástudat, hiszen sérelmeiket nem háríthatják át a gondjaikra bízott, vértlen gyerekekre.

Az erőteljes tanteremépítési program ellenére az általános iskolások majd 13 százaléka még mindig két műszakban tanul, az osztályok zsúfoltak. Szomorú valóság, hogy míg 1980-ban pedagógusaink bére az országos rangsorban a hetedik helyen állt, nyolc esztendő elmúltával a tizenhatodikra csúszott vissza. Lehetne boncolgatni az okát, ettől függetlenül a tény, tény marad. Ez is gyökere lehet annak, hogy az oktatási intézményeinkben 234 álláshely betöltetlen. Több mint 1400 távollevő kollégát helyettesítenek, és 1984 pedagógus feladatát látják el ezen felül túlórában. Teszik mindezt an-

nak tudatában, hogy bérük nagyságrendekkel alacsonyabb fővárosi kollégáikénál, ami nemcsak a megkülönböztetés- és keserű érzését formálja, de oka annak, hogy elsősorban az agglomerációban élő és dolgozó pedagógusok közül jó néhányan előbb-utóbb Budapestre igyekeznek állást vállalni.

Többszöri nekifutásban 1977-től született intézkedések, amelyekkel némileg sikerült csillapítani a feszültségeket. Nemrég rendezték például a túlóradíjakat. Igaz, a megyének 17 millió forinttal kellett kiegészítenie a központi forrásból biztosított összeget. Igazán közérzetet javító intézkedés a legutóbbi volt, ez év április 1-i hatállyal a közművelődésben dolgozók kaptak 47 százalékos béremelést, most szeptembertől pedig a pedagógusok részesülnek 16,37 százalékos emelésben. Am mindjárt idekiváncsok, hogy ez a pénz a pedagógusok esetében még mindig kevés a hátrányok leküzdéséhez. Ugyan fontos pontokon segít, hogy ugyancsak szeptember 1-től — megyei forrásból — 200 forinttal emelik az agglomerációban dolgozó, felsőfokú végzettségű fiatalok bérét és 600 forinttal a szaktanácsadók pótlékát, továbbá 1000 forinttal a nemzetiségi nyelvet oktatók alapbérét. Jogosan merült fel azonban, hogy azt a bizonyos kétszáz forintot a megye összes képzett pedagógusának oda kell adni. Erőből majd a szeptemberi tanácsülés dönt.

Miért is fogalmazódott meg a tegnapi tanács-vb ülésén is, hogy ama bizonyos 16,37 százalék kevés? Mert ezzel együtt is megmaradtak hátrányaink a fővárosi és más megyékhez képest, holott ennek mérséklését — hosszabb távon megszüntetését — kérte több ízben, minden lehetséges fórumon a megye.

Az történet ugyanis, hogy a központi béremelési számítási mód kialakításakor — a Pedagógus Szakszervezet egyetértésével —, a létszám- és bérarányokat egyaránt figyelembe vették, ami Pest megyét kedvezőtlenebb helyzetbe hozta, azaz konzerválta a korábbi hátrányos állapotokat. Ráadásul időközben megjelent az a rendelet, mely szerint a főiskolai, egyetemi tanulmányi időt be kell számítani a munkaviszonyba, ami természetesen bérvonzattal jár. Márpedig ha erre központi pénzből nem kap fedezetet a megye, azt is a 16,37 százalékból kell biztosítani, ami tovább rontja a helyzetet.

Anélkül, hogy az eddigi erőfeszítéseket lebecsülnénk, egyértelművé kell tenni: csak toldozgatunk-foldozgatunk mindaddig, amíg a kérdést megnyugtató módon, kizárólag a bérreformmal rendezni nem tudjuk. Addig viszont tovább kell mozgósítani a megyei és a helyi forrásokat, s kiemelten kezelni az elmaradt térségek felzárkózását.

KEVÉS A HONI ÁRU

A megye minden állampolgárát érinti a Közép-Magyarországi Tűzelőszóró- és Építőanyag Kereskedelmi Vállalat tevékenysége. A cég Pest megyében az idén 2,5 milliárdos forgalmat bonyolított le. A 43 Tűzép-telepen kívül 63 szövetkezeti és 146 magánkereskedő biztosítja a lakosság ellátását. Az év elején — az előre bejelentett tűzelőanyag-áremelés hatására — fokozódott a kereslet. Régi gond — s az idén sincs ez másként —, hogy az igényeket csak mennyiségben képesek kielégíteni, hiszen az olcsó, hazai szenekebből akad az ellátás. Ugyancsak kevés a honi égetett cserép, a falicsémpe és a padlólap. Nincs elegendő fenyőfűrészárú, tetőszervezőanyag, több méretből állandósult a hiány. Romlott az ellátás parkettából. Ennek okát a termelők exportérelteltségében kereshetjük csak úgy, mint a csempék, padlóburokolók esetében. A hiányt és a választékot távaly is, most is az importból pótolják.

Említést érdemel, hogy a szigetalmi Tűzép-telepen új iroda épült, s kicserélték a hídmerleget, ahogyan megtörtént ez Cegléd és Pécelen is. Veresegyházán pedig új telep létesül, amelyet rövidesen átadnak rendeltetésének.

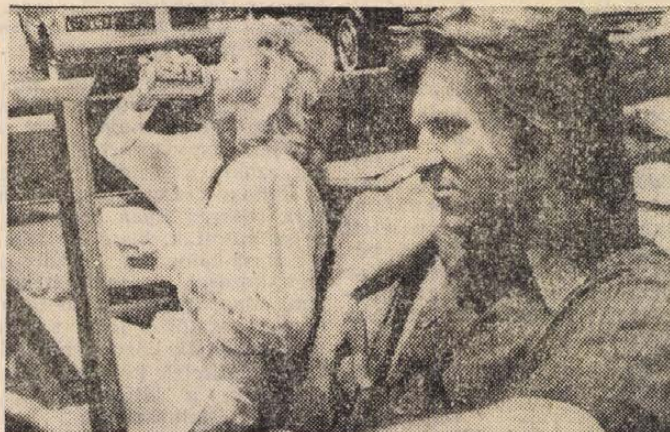
DÍJAZOTTAK

A végrehajtó bizottság elfogadta az 1988/89. évi Tisztaság- és környezetvédelmi verseny elnevezésű verseny értékelését, amelynek alapján első helyen Törtel végzett, jutalma nyolcszáz ezer forint. Második Iklád lett, s 600 000 forintot kapott. A harmadik helyezett Isaszeg négyszáz ezer forintban részesült. Negyedik helyen Cegléd végzett, a város 200 000 forint jutalomban részesült. Elismerő oklevéllel jutalmazták Nagykatát és Ráckevét. A testület döntött arról is, hogy a jövőben pályázat útján nyerhető el aze célra rendelkezésre álló kétmillió forint, amelyből ezenről húsz települést díjaznak, száz-száz ezer forinttal.

F. E.

HETI FILMJEGYZET

Másnap reggel

Jane Fonda és Jeff Bridges a Másnap reggel egyik jelenetében

Egy jó krimi még a végén is tartogat némi meglepetést. A műfaj jelesei mindig is tudták ezt, és úgy bonyolították a történetet, úgy játszottak a figurákkal (élő és halott figurákkal), hogy a különböző csavarások, váratlan lépések mozzanatot én olvasóban vagy a nézőben. Amiként a teljes női meztelenség gyakorta kevésbé izgalmas, mint a rafinált leplezés, ugyanúgy a krimiben is a teljes szókimondás, a száz százalékos történő felvezetés, leleplezés, mindent megmagyarázó detektív személyiség is sokszor válthat át egyhe-unalomba vagy rosszalásba: miért nem hagyta a szerző, hogy a legeslegutolsó mozzanatot én magam variáljam, a játék utolsó lépését én tegyem meg?

A krimi ugyanis, ha igazán jó, leginkább játéknak tekinthető. Kitalálás, kirakós, logikai feladatokkal szórakoztató játék, melyben, ha a szerző(k) ügyessége megfelelő, létrejöhet egyfajta együtt játszás, közös rejtélynyitás. Azt minden krimiolvasó vagy -néző tudja, átéli, hogy a cselekmény előrehaladása során szinte folyamatosan találhat és kombinál: ki lehet a tettes, miért, hogyan, mikor hajtotta végre a tettet. A műfaj angol zsargonmegnevezése, a „whodoneit”, azaz a „ki tette?” alaptulajdonságát jelöl: a találós kérdések sorában első sorban mindig azt kell megfejtetni, hogy — ki tette.

Az az amerikai film, amelyet most vetítenek a mozik, lényegében véve ugyanilyen „ki tette?” történet. Kitudó az indítás: egy alkoholistává lecsúszott színészről egyik reggel, egy idegen ágyban csupa vér férfi holttestet talál maga mellett, amikor részeg álmából felébred. A férfi hátából hatalmas kés mered ki. Alex, a hősnő, sem azt nem tudja, ki ez a férfi, sem azt, hogy ki ölte meg s miért. Lehet, hogy ő volt, részegen nem szokott emlékezni semmire. Lehet, hogy nem ő. De akkor ki, miért, és miért épp vele játszik ezt a háttorzongató játékot az ismeretlenek? A film ezekre a kérdésekre keresi és adja meg a választ, illetve — és ez itt az érdekes — a válaszok egy részét. De még így sem fogalmaztam pontosan: tulajdonképpen minden választ megkapunk, sőt, többet is, mint amennyi szükséges volna. És épp itt van a nagy csavarás: a lehet-

Minden a Paradicsom bűne

Nem a Biblia fogalmai szerinti paradicsomról van ebben az olasz filmben szó, bár kétségtelen, az ezzel a névvel jelölt menedékház valahol fent, az olasz Alpokban, eléggé paradicsomi helynek tűnik, s nem utolsósorban azért, mert a ház asszonya, bizonyos Celeste (a név égit jelent) a paradicsomot is jelentheti a férfiember számára, mivel a szép és érzéki Ornella Muti játszsa.

Francesco Nuti rendezése él is az idilli környezet sugallta szépségek és érzelmek ábrázolásával. Talán túltúl is. Az érzelmes, sőt, érzékes történet a börtönből frissen kikerülő

Takács István

Tárgyalás a vízlépcsőről

A kutatás még évekig tarthat

Hétfőn kezdik meg a tudományos munkacsoportok a nagymarosi vízlépcsővel kapcsolatos magyar-csehszlovák tárgyalásokat Budapesten. Az itt elért eredmények alapján látnak munkához a kormányközi megbeszéléseken részt vevő delegációk, a tervek szerint július 24-e után.

Láng István, az MTA főtitkára elmondta: a magyar tudományos delegáció lényegében az MTA — az erőműrendszer vizsgálataira létrehozott — ad hoc bizottságból áll. Három — ökológiai-vízminőségi, földtani-szeizmológiai és összegző — tárgyalócsoportot alakítottunk az ad hoc bizottság szakembereinek részvételével, s meghívtuk a közös munkára a környezetvédelmi társadalmi szervezetek képviselőit is.

Munkacsoportjaink a csehszlovák félnek június 26-án átadott akadémiai dokumentuma arra a következtetésre jut, hogy mai tudományos ismereteink nem elégségesek a környezeti kockázatok való megítéléséhez. A hiányzó kutatások, elemzések elvégzése éveket vehet igénybe. A megfelelő tudományos háttér megteremtéséig véleményünk szerint nem szabad tovább építeni a nagymarosi vízlépcsőt. A bőszi erőmű nem csúcsüzemű, így a környezetet jóval kevésbé terhelő folyamatos üzemmódja addig is számos gyakorlati információt adhat a vízminőség változásáról és sok más kérdésben.

A Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium szakemberei inkább az erőműrendszer eredeti terv szerinti megvalósítása mellett érvelnek. Egy érvük a sok közül: a nagymarosi vízlépcső vissza-

duzzasztó hatása például nagy területeken biztosítja a talaj megfelelő vízellátását is.

Szemüvegkeretek

A Granvisus Vállalatnak készítenek szemüvegkereteket Debrecenben. Az egy éve alakult szociális foglalkoztatónaponta 300 darab keretet alakítanak, formáznak és csomagolnak. Ké-
pünkön új keret sablonját állítják be

(Erdősi Ágnes felvétele)